

Handläggare
Christina Grönberg
Telefon: 08-508 87 010**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 17 mars 2020**Ärende 5****Yttrande över remiss av delbetänkandet "En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering" (SOU 2020:6)***Remiss från kommunstyrelsen, dnr 2020/197***Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Karina Uddén
arbetsmarknadsdirektörKarin Eriksson-Bech
utvecklingschefJónína Gísladóttir
HR-chef**Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har remitterat delbetänkandet *En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering (SOU 2020:6)* till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Utredningen har bland annat haft i uppdrag att analysera tillämpningen av begreppet "normalt förekommande arbete" i sjukförsäkringen. Utredningen har identifierat fyra problem i regelverket:

- Den försäkrade har svårt att förstå varför hen nekas sjukpenning
- Krav på omställning trots begränsad tid kvar av arbetslivet
- Undantagen från huvudregeln att försäkrade ska bedömas mot normalt förekommande arbete är för restriktiva
- Försäkringskassans arbete med rehabilitering brister

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att delegationens förslag om att besluten måste vara mer underbyggda, samt innehålla angivet arbete och att åldersgränsen för krav om omställning sänks är bra. Förvaltningen instämmer även i behovet av en mer flexibel

tillämpning vid dag 180 om det finns övervägande skäl samt vid dag 365 om det finns hög grad av sannolikhet att rehabiliteringen kan leda till återgång i arbete hos befintlig arbetsgivare.

Förvaltningen vill, liksom utredningen, betona vikten av att tidiga insatser möjliggörs och att rehabiliteringens roll stärks. Det ökar individernas möjligheter till återinträde på arbetsmarknaden och minskar risken för övervältring av ansvar och kostnader på kommunernas socialtjänst. Generellt kan det finnas anledning till oro när de statliga försäkringarna tenderar att tillämpas alltmer restriktivt eftersom det finns en risk att vissa individer så småningom förlorar sin ekonomiska trygghet och i förlängningen blir tvungna att söka försörjningsstöd. Förslag i den riktning som presenteras i utredningen kan minska den risken.

Bakgrund

I april 2018 beslutade regeringen att tillsätta en utredning med uppdrag att analysera delar av regelverket kring sjukförsäkringen och tillämpningen av begreppet ”normalt förekommande arbete” samt vilka fysiska och mentala förmågor som kan krävas för att en person ska kunna hänvisas till ett normalt förekommande arbete.

Ärendet

I detta delbetänkande (SOU 2020:6) redovisas en analys av tillämpningen av begreppet ”normalt förekommande arbete” i sjukförsäkringen. Redovisningen innehåller också en analys av vilka fysiska och mentala förmågor som kan krävas för att en person ska kunna hänvisas till ett på arbetsmarknaden ”normalt förekommande arbete”. Utöver analysen lämnas förslag på författningsändringar.

Regelverket

Sedan 2008 bygger regelverket om sjukpenning på en bredare bedömningsgrund ju längre tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga. De första 90 dagarna bedöms arbetsförmågan mot det ordinarie arbetet. Från dag 91 utvidgas bedömningen till andra arbeten hos arbetsgivaren. Från dag 181 ska arbetsförmågan bedömas mot ”normalt förekommande arbete” på arbetsmarknaden.

Det kan finnas särskilda skäl att skjuta upp bedömningen av arbetsförmågan mot ”normalt förekommande arbete”. Generellt bedöms arbetsförmågan oftare vara nedsatt i arbete hos arbetsgivaren än i normalt förekommande arbete. Finns arbetsförmåga i normalt förekommande arbete ställer Försäkringskassan krav på omställning. Försäkringskassan har ett övergripande samordningsansvar för rehabilitering och för att rehabilitering påbörjas så snabbt som möjligt.

Förmågor på arbetsmarknaden

Utredningen menar att det är svårt att fastställa generella krav på fysiska och mentala förmågor som omfattar hela arbetsmarknaden.

Det finns anledning att tillsammans med arbetsmarknadens parter utveckla Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans kunskapsunderlag från 2013 som beskriver grundläggande krav på arbetsmarknaden.

Utredningen lyfter framförallt fram fyra problem i nuvarande regelverk och tillämpning:

1. Den försäkrade har svårt att förstå varför hen nekas sjukpenning

Utredningen har kunnat konstatera i de 150 fall som granskats att Försäkringskassans beslutsmotiveringar generellt inte är transparenta och att de saknar stöd för de slutsatser som dras kring den försäkrades förmåga att försörja sig i normalt förekommande arbete. Eftersom den försäkrade har svårt att förstå orsaken till avslag föreslår utredningen att bedömningen ska göras mot **angivet** normalt förekommande arbete. Det skulle öka transparensen och förtydliga beslutet. Utredningen föreslår också att besluten behöver baseras på mer utredning och underbyggas i högre utsträckning.

2. Krav på omställning trots begränsad tid kvar av arbetslivet
En försäkrad som uppnått 62 år (istället för 65 år) föreslås få sin arbetsförmåga bedömd mot arbete hos arbetsgivaren, oavsett hur länge hen har haft nedsatt arbetsförmåga. Att kräva omställning med begränsad tid kvar av arbetslivet förefaller inte rimligt för individen eller samhällsekonomiskt lönsamt.

3. Undantagen från huvudregeln att försäkrade ska bedömas mot normalt förekommande arbete är för restriktiva
För att hindra att pågående åtgärder för återgång i arbetet avbryts vid prövningen dag 180 föreslår utredningen att det ska vara tillräckligt att **överbärande skäl** talar för återgång i arbete hos arbetsgivaren och för att bedömningen mot normalt förekommande arbete då skjuts upp. Utredningen föreslår vidare att den som har haft nedsatt arbetsförmåga i 365 dagar ska kunna få sin arbetsförmåga fortsatt bedömd mot arbete hos arbetsgivaren om **hög grad av sannolikhet** talar för återgång i detta arbete senast vid dag 550.

4. Försäkringskassans arbete med rehabilitering brister
Utredningens granskning av ärenden visar att det ofta saknas information från Försäkringskassan om individens behov av

rehabilitering och att få åtgärder för att underlätta återgång i arbete genomförs. Antalet avstämningssmöten med arbetsgivare och sjukskrivande läkare har minskat och allt färre försäkrade beviljas rehabiliteringsersättning för arbetslivsinriktad rehabilitering.

De som beviljas rehabiliteringsersättning får den allt senare i sjukfallen vilket bidrar till att de med längre sjukskrivningar inte får möjlighet till rehabilitering när arbetsförmågan ska bedömas mot normalt förekommande arbete, vid dag 180.

Utredningen föreslår att lagen förtydligas så att arbetsförmågan, när rätten till rehabiliteringsersättning bedöms, inte ska prövas mot normalt förekommande arbete. Tanken med lagändringen är att fler ska ansöka om rehabiliteringsersättning och att rehabiliteringens roll i sjukförsäkringen stärks.

Utredningen föreslår också att begreppet arbetslivsinriktad rehabilitering ses över i syfte att fler försäkrade kan ges möjlighet att med rehabiliteringsinsatser och rehabiliteringsersättning möjliggöra återgång i arbete.

Konsekvenser

Förslagen ändrar inte strukturen i rehabiliteringskedjan med omställningskrav dag 180 som huvudregel. Förslagen kan genomföras med en begränsad ökning av utgifterna i sjukförsäkringen och utan att andra negativa konsekvenser uppstår för företag eller andra samhällssektorer. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben vid arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det är mycket positivt att regelverket för sjukpenningen ses över i syfte att nå en så effektiv försäkring som möjligt både för individen och för samhället. Detta är inte minst viktigt för att säkerställa att individen får adekvat stöd i rätt försäkringssystem och därmed minska risken för att ansvar och kostnader vältras över på kommunernas socialtjänst när de statliga systemen inte är tillräckligt effektiva.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att delegationens förslag är bra. Besluten måste vara begripliga och då är det rimligt att besluten blir bättre underbyggda och anger vilken typ av arbete som avses med normalt förekommande arbete. Även förslaget om att sänka

åldersgränsen för krav om omställning anser förvaltningen är rimlig både för individen och samhället. En mer flexibel tillämpning med en bedömning vid dag 180 om det finns övervägande skäl, samt vid dag 365 om det finns hög grad av sannolikhet att rehabiliteringen kan leda till återgång hos befintlig arbetsgivare välkomnas av förvaltningen. Det kan i vissa fall vara mer effektivt än att kräva omställning.

Arbetsmarknadsförvaltningen menar i enlighet med utredningens analys att tidig rehabilitering är mycket viktigt för återgång i arbete. Det är därför bra att öka möjligheterna till rehabiliteringsersättning och förvaltningen vill särskilt betona vikten av att rehabiliteringens roll stärks i det tidiga skedet då detta ökar den enskildes förutsättningar att snabbt komma tillbaka till arbete och egen försörjning.

Generellt kan det finnas anledning till oro när de statliga försäkringarna tenderar att tillämpas alltmer restriktivt eftersom det finns en risk att vissa individer så småningom förlorar sin ekonomiska trygghet och i förlängningen blir tvungna att söka försörjningsstöd, i form av ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknadsförvaltningen menar att det är viktigt att försörjningsstödet i enlighet med sitt syfte endast är det yttersta skyddsnätet vid tillfälliga försörjningsproblem.

Bilaga

1. Remiss: KS 2020/197